СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. | Ч. 35. | Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 12 лютого 1932. | VOL. XL. | No. 35. | Jersey City, N. J., Friday, February 12, 1932. | THREE CENTS.

БІЛІОНИ ДОЛЯРІВ НА УЛЕКШЕННЯ КРЕДИТІВ

ВАШИНҐТОН. — Провідники обидвох партій згодилися перевести радикальні зміни в „Федерел Різерв Систем”, щоби пустити в рух частину нагромадженого золота та облекшити банкам кредити.

Відповідний закон буде сейчас внесений демократами і негайно принятий. Він уможливить банкам дістати нові кредити до суми яких $2,500,000,000. Крім того буде пущене в рух золото на суму $100,000,000.

Це не буде ніяка інфляція. А тільки банки будуть у спромозі дістати кредит на такі цінні папери, якиж перше не приймали як ґарантію. Ходить тут головно про ті добрі папери, які втратили на вартости зприводу загальної депресії.

В той спосіб скріпиться сила тих банків, котрі не мали відповідної готівки, а інші банки, які можуть числити кождої хвилі на поміч „Федерел Різерв Систем”, матимуть тепер розвязані руки і зможуть давати більше кредитів.

Все те, як кажуть, матиме великий вплив на ліквідацію депресії. Сам грошевий оборот збільшиться тепер на біліони долярів.

СПІР У СЕНАТІ ЗПРИВОДУ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ.

ВАШИНҐТОН. — Самі републиканські сенатори не могли погодитися щодо того, щоби признати безробітним допомогу з державної каси. Сенатор Фес був проти приділення ґуманітарним інституціям, які помагають безробітним, квоти $375,000,000, як це запропоновано в законопроєкті сенаторів Ля Фолета і Костиґена.

Фес каже, що коли приватні люди допомагають, то це є ласка; а коли держава зачне допомагати, тоді всі горожани вважатимуть це своїм правом, а тоді не буде кінця такій допомозі.

Знову сенатор Бора говорив, що уряд, який не дбає за свій нарід, літає на прапорі, який є брудною шматою, що занечищує повітря. Дати чи не дати безробітним допомогу від уряду, це значить, на думку Бори, розвязувати конфлікт між гуманністю і матеріялізмом.

РОЗСЛІДЖУВАТИМУТЬ УРЯДУВАННЯ РУЗВЕЛТА.

ОЛБАНІ. — Републиканська більшість сенату ухвалила 27 голосами проти 21 резолюцію, яка допускає слідство над адміністрацією ґовернора Рузвелта. Демократи були проти цього, кажучи, що це слідство має на меті тільки політичну ціль, бо републиканці хочуть знайти матеріяли, які хочуть ужити при виборчій кампанії, якщо Рузвелт буде демократичним кандидатом на президента.

ГОРЛІ ПРОТИ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ФИЛИПИН.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Горлі, вернувши з подорожі по Филипинських островах, здавав звіт перед „Гавз Інсулер Аферс Коміті” і заявився проти негайної незалежности Филипин. Горлі каже, що в першу чергу треба підготовити економічну незалежність краю, бо інакше разом з незалежністю прийде цілковитий економічний занепад островів і фінансовий хаос. А далі, говорив Горлі, коли би Злучені Держави забрали з островів свою армію, вони підпали би під окупацію чужої держави.

Погляди Горлія вважають становищем Гувера й уряду.

Отсі погляди Горлія стрінулися з опрокиненням з боку „Філіпін Індепенденс Мішон”.

СМИТ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИДАЧІ НОВИХ БОНДІВ.

НЮ ГЕЙВЕН. — „Ди Єйл Дейлі Нюз” подає артикул Ал Смита, в якім він домагається від уряду видачі федеральних бондів, призначених на публичні будови. Смит каже, що це є тепер одинокий конструктивний проєкт негайної заради безробіттю.

ЯПОНІЯ ВИСИЛАЄ ЗОЛОТО ДО АМЕРИКИ.

СЕН ФРЕНСИСКО. — З Японії вислано до Злучених Держав $18,500,000 в золоті, щоби скріпити японський кредит.

ПОМЕР ВИЗНАЧНИЙ ПИСЬМЕННИК.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Помер нагло на запалення легенів Едґар Волес, відомий анґлійський письменник. Мав 56 літ. Прибув до Америки, щоби виготовити тексти для фільмових компаній.

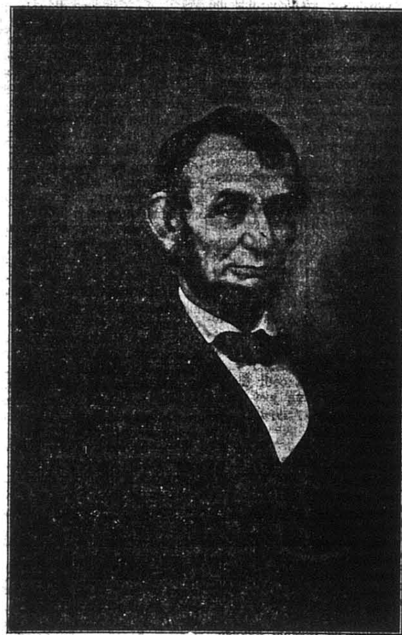
Волес, будучи малим хлопцем, дуже бідував і заробляв продажею часописів по вулицях. Його богата письменницька творчість принесла йому потім грубі міліони долярів.

НОВИЙ СЕКРЕТАР СКАРБУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенат затвердив номінацію Оґдена Милса на секретаря скарбу.

БОТЛЕР ПРОТИ СУХИХ КАНДИДАТІВ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — В письмі до адвоката Реймунда Питкерна д-р Николас Ботлер, президент Колюмбійського університету, заявився за те, щоби републиканці голосували тільки за таких кандидатів на послів, сенаторів і президента, які є проти 18 поправки.

АБРАГАМ ЛИНКОЛН.

ДЕФИЦИТ У ФРАНЦІЇ.

Француський державний буджет на біжучий рік має 160 міліонів франків дефіциту. На збільшення дефіциту вплинули непомірні витрати Франції на воєнні приготування.

РУМУНСЬКИЙ УРЯД І НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ.

Румунський державний підсекретар д-р Брандш приїхав 10. січня до Чернівців, витаний на залізничому двірці представниками влади та всіх національних меншин. Численне було українське представництво, що явилося під проводом посла д-ра Залозецького. Після обіду, даного черновецьким бурмістром, д-р Брандш приняв у „Німецькому Домі” заступників преси, зазначуючи, що хоче переконатися на місці про положення національних меншин. Уряд хоче поладнати суттєві домагання національних меншин шляхом спільного порозуміння й довіря. На другий день д-р Брандш, з роду Німець і член президії конґресу національних меншин в Европі, став познакомлюватися в Чернівцях з політичними й культурними справами буковинських національних меншин. Опісля вибрався на села і місточка в товаристві посла д-ра Залозецького, сенатора д-ра Михальського й редактора „Часу” Юр. Сербинюка.

НОВИЙ ПРАВОПИС У БРАЗИЛІЇ РОЗШИРЮЄТЬСЯ.

Не зважаючи на пропозицію, з якою звернувся „Союз Бразилійської Преси” до президента републики в справі привернення давного правопису, і без уваги на те, що роблено заходи й у „Бразилійській Академії Наук”, новий правопис принято. Сотки часописів уже вживають нового правопису, а більша часть станів офіціяльно приняла правопис уже по школах з одобренням влади.

ПОРІЗАВ ЛИЦЕ НОЖЕМ.

Іван Марцинюк в селі Бобятині, пов. Сокаль порізав ножем лице Анни Боґуш за те, що вона не хотіла його любити, Марцинюк кинув Боґушівну в калабаню біля криниці, а потім завдав їй кілька ран в лице. Поранену відвезли до лічниці в Сокалі.

СОЦІЯЛІСТИЧНИЙ АРСЕНАЛ У ВІДНІ.

З Відня повідомляють, що в часі ревізії в Робітничім Домі в Дільниці Оттакрінґ знайшли 750 крісів, 7 скорострілів, 12,000 набоїв, шаблі, штилети і т. п. У скринях знайшли скляну посуду з хемічними матеріялами до витворювання слезних ґазів. В часі ревізії настало в цілій дільниці розворушення. Комуністичні робітники силкувалися викликати вуличні заворушення, але це їм не вдалося. Управа соціял-демократичної партії оголосила заяву, що робітники зброяться задля оборони републики. Накинулися теж на владу, що робить ревізії тільки у соціял-демократів, а лищає у спокою тих, що явно готовляться до державного замаху.

КРІЗА І НА БУЗЬКА.

Як показують статистичні дані про уродини, шлюби та смертність у Вінніпеґу в 1931 році, то навіть традиційний бузьок, що то приносить малих дітей, переживав крізу. В 1931 році вродилось у Вінніпеґу 4,596 дітей, тоді коли в 1930 році місто величалося 4,840 новими горожанами. Цікава річ, що специяльно мале число хлопців; за таким малим числом треба було шукати ще в передвоєнних часах.

Не йшов бизнес і зі шлюбами, яких було 2,452, найнижче число після 1927 р. Та що говорити, коли і вмирало менше людей. В 1931 р. умерло у Вінніпеґу 1,886 осіб або 134 осіб менше ніж у 1930 р. Кріза на всі боки.

ФРАНЦІЯ ПІДТРИМУЄ ЯПОНІЮ.

Лондонська ґазета „Ді Дейли Експрес”, аналізуючи поведінку Японії в Китаю та Франції зприводу виступу Японії в Манджурії й Шанґаю, приходить до висновку, що між Японією та Францією істнує таємний договір про політику Японії на Далекому Сході. Ґазета каже, що колиб такого договору не було, то Японія не поводиласяб так, як вона це робить тепер.

“POLACO”, “POLONO”, “POLONES”.

Пише один польський часопис, що слово “Polaco” є згірдливе, бо в Арґентині слово “polaco” значить стільки, що уличниця, проститутка, тому всі Поляки повинні себе називати “polono” або “polones”, хоч “polones” є більше зфранцуська. Дивне однак, що в Куритибі довгі часи вживано цього слова навіть на вивісках і фірмі “Livraria Polaca”...

Поляки як схочуть, хай себе так і називають, але добре булоб, щоби й вони вже раз перестали нас називати „Русіні”, хоч це слово не є зовсім для нас згірдливе, ані не відбирає нам чести. Та ми хочемо цього, щоб вони вміли пошанувати бажання нашого народу.

Однак, на жаль, тяжко їм приходить видушити з себе це слово: „Українці”. Ми так придушені, що навіть на рідній землі не вільно нам себе назвати так, як ми себе називаємо й як хочемо, щоби вони нас називали. Що більше, в Галичині були часті випадки, що за те, що хтось себе назвав Українцем, карали й ще карають. Те, що хтось себе називає своїм питомим і всіми уживаним іменем, було причиною кари, а навіть побоїв і катовань, про згадку яких кров стинається в жилах. Таке можливе відай лише в Польщі. Тепер деякі польські часописи зачали вживати вже „Украінец” на означення нашої народности, та це лиш виїмково й не урядово.

А й бразилійські польські часописи залюбки вживають слова „Русіні”. Хай однак знають набудуче, що лиш москвофіли терпіли ще таку назву — термін, хоч нерадо, бо писали й жадали, щоби їх називано „русским” народом. Для нас, Українців, слово „Русин” від довшого вже часу є провокацією, передовсім, якщо Поляк нас так називає. Отже бодай на чужині це не повинно бути. — („Праця”).

ПОКАРАННЯ НЕВІРНИХ УРЯДОВЦІВ.

По чотири роки в карнім заведенню в Стоні Мавнтен дістали два урядовці з манітобського міністерства фінансів, Моріс Джонс і Джеймс Френсис Сповлс, які спроневірили $102,700 з фондів провінції, граючи в кінські перегони. Вони призналися до провини і не пробували боронитись. Поліційний судя Ґреґем, засуджуючи їх, сказав: „Я не хочу накладати кару, що виглядалаб на пімсту, однакож накладаю таку кару, що відповідала би потребам суспільности. Я маю обовязок супроти суспільности, який треба виконати”.

Крадіжі засуджених урядовців тягнулися пять літ і вони закривали їх, перетягаючи з місяця на місяць рахунки з банками.

ХАРКІВ ПРОТЕСТУЄ ПЕРЕД МОСКВОЮ

УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА ВЛАДА НЕ СМІЄ ГОВОРИТИ ЗА УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ, ЯКИМИ МОСКВА ПОДІЛИЛАСЯ З ПОЛЬЩЕЮ.

ВАРШАВА (Польща).—Предсідник української ради народніх комісарів, Петровський, звернувся до Москви з протестом проти ґарантійного договору, забезпечуючого недоторкальність польських кордонів, який підписано недавно між Москвою та Варшавою. Рада народніх комісарів Українни та українські орґанізації вважають цей договір шкідливим для України, бо він назавжди лишає під Польщею Західню Галичину, частину Волині та інші українські землі, а разом з тим іде проти комуністичних обіцянок приєднати ті землі до радянської України.

Як відомо, Москва й Варшава зобовязалися признавати територіяльну недоторкальність Польщі та радянщини. На протест Петровського Сталін рішучо заявив, що міжнародня політика радянщини є справою Москви, а тому автономні републики не можуть втручатися до неї й ставити свої вимоги до Москви.

АНҐЛІЯ ЗІРВЕ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР З РОСІЄЮ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Ґазета „Дейлі Мейл” подає, що британський уряд тепер обговорює справу большевицького „домпінґу” сирівців та ріжних виробів до Анґлії. Большевики доставляють до Анґлії все дешевше на 40% проти цін анґлійських, що підриває промисл в Анґлії та обнижує заробітну платню робітництву.

Росія привозить до Анґлії щорічно на 100,000,000 долярів свого краму. Крім того вже тепер Росія винна ріжним анґлійським фірмам 200,000,000 долярів за ріжні машини, куплені на борг. Отсей довіз російського краму та величезні позички дуже тяжко відбиваються на економічному стані самої Анґлії.

Тому в уряді прийшли до рішення зірвати торговельний договір з Росією, який був підписаний урядом робітничої партії, а крім того розпочати боротьбу проти радянського „домпінґу”. Справа ця остаточно вирішиться, як міністер заграничних справ, Саймон, вернеться з Женеви до Лондону після конференції по обеззброєнню.

ЯПОНЦІ ГОТУЮТЬСЯ ДО НАСТУПУ БІЛЯ ШАНҐГАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Японці концентрують біля Шанґгаю 20,000 своєї сухопутньої армії. Японське командування хоче розпочати рішучий наступ проти Китайців в районі ріки Ванґпу та китайської частини Шанґгаю, Чапей. Місце відправи та висадження нових транспортів військ Японці тримають у великому секреті.

Японські літаки далі кидають бомби на територію, заняту китайськими військами. Сподіваючись упертих боїв, чужинецькі війська в інтернаціональній частині міста поробили приготування, щоб не допустити до боїв у цій частині.

Комуністи провадять шалену пропаґанду серед утікачів Китайців, яких тепер нараховують в інтернаціональній частині міста принаймні на 600,000 осіб. Представники чужинецьких держав стараються спинити комуністичну пропаґанду, яка загрожує загальним хаосом і різаниною.

ІТАЛІЯ ЗА ДРАСТИЧНЕ ОБМЕЖЕННЯ ЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — На конференції по обеззброєнню Італія представила з черги свою декляративну заяву про обеззброєння держав. Міністер Ґранді заявив, що Італія домагається знесення великих морських панцирників, підводних човнів, літаків-бомберів, тенків, тяжкої артилерії, ґазів, бактерій та інших „модерних” способів війни.

Польща цілковито підтримує предложення Франції. Японські представники заявилися за обмеження зброєння. Покищо на конференції йдуть лише деклярaтивні заяви ріжних держав.

БУДЕ ЗМІНА УРЯДУ В РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія).—Мабуть скоро прийде до зміни диктаторського уряду Йорґи на більше ліберальний уряд. Після того, як партія лібералів відмовилася підтримувати уряд Йорґи, йому доводиться податись до димісії, бо нема ґрупи, на яку він міг би опертися.

Король викликав з Женеви лондонського посла, Тітулеску. Кажуть, що король доручить йому сформувати новий уряд. В 1931 році Тітулеску відмовився від формування уряду, бо його підбір кандидатів на уряд видався королеви заліберальний.

ЩЕ ОДНА ХРУНІЯДА.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Бувший посол з радикальної лісти, І. Власовський, почав видавати з відомим Петею Певним московсько-малоросійський церковний часопис „За соборність”. Часопис цей видають у Луцьку й даремно розсилають разом з ґазетою Певного, „Українська Нива”.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Mongomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АКТУАЛЬНИЙ І СЬОГОДНЯ

Всі, що вміють в Америці цінити свободу, святкують кождого року день 12 лютого в память уродин великого американського президента, Абрагама Линколна, названого Визволителем.

Навіть мала американська дитина знає, що це Линколн заважив на знесенню невільництва в Америці та що це він вратував соборність держави. Це Линколн був тою благородною й чесною людиною, котра, будучи адвокатом, відкидала ті справи, щодо яких не мала переконання, що вони слушні. За слушну справу вмів Линколн постояти. І тому як президент зважився звести велику братовбивчу війну, коли треба було аж таким способом закріпити на американській землі ті свободолюбні ідеали, на яких побудована американська конституція.

Линколн доказував, що держава не може бути поділена на дві частини: рабську і свобідну. Він вказував на моральне, соціяльне й політичне лихо, яке виходило з того поділу. І довів вкінці своєю непохитною поставою до цього, що обидві частині стали свобідними. Це було дійсно велике діло. Та в цілости його не довершено.

Тому, коли ходить про свободу, то справа та є ще далі актуальною. Вправді не маємо тепер рабів у розумінню тих часів, у яких жив Линколн, але зате маємо ще далі соціяльне рабство, оте, яке є між іншим причиною того, що сьогодні маємо міліони безробітних, які голодують.

І тому саме під теперішню пору відчувається так дуже брак нового Линколна. Так дуже треба тепер Америці нового визволителя, котрий визволив би міліони робітників з того хаосу, в якім обертається тепер капіталістична господарка, котра позбавила міліони робучих рук варстату праці.

Линколн, коли виголошував свою славну бесіду при посвяченню памятника полеглим у Гетисбургу, закінчив її тим, що герої полягли на те, щоби з їх крови зродилася нова свобода та щоби вічно жило на землі правління народу, через нарід, для народу.

Оте правління народу народом для народу, якщо воно має бути здійснене, вимагає ще й усунення тої соціяльної нерівности, яка ділить край на дві частини: ситу і голодну.

І тому саме треба тепер нового Линколна, щоби докінчив оте визволення, яке започаткував Великий Визволитель — Абрагам Линколн. Бо тоді допера будуть Злучені Держави дійсно свобідною державою.

ЯК ДІЙШЛО ДО „ТИХОЇ ПАЦИФІКАЦІЇ" НА ПОЛІ КООПЕРАЦІЇ

Від кількох уже літ українська інтелігенція лід Польщею працювала зі спеціяльним напруженням на полі кооперації. Робота почалася в часі, коли майже не було ніяких виглядів на успіхи. Не було виглядів на продуктивну кооперацію, бо війна розбила селянські продуктивні кооперації, винищила худобу, що становить основу молочарської кооперації, головної в нас галузи продуктивної кооперації. Не було виглядів на консумційну кооперацію, бо уряд Польщі переслідував усякі почини на тому полі та фаворитував приватну й кооперативну торговлю Поляків і Жидів. Не було теж виглядів на банкову, позичково-щадничу кооперацію, бо селянин не мав що ощаджувати, а, не ощадивши та не мавши кредиту нізвідки, не міг позичати.

Польща, котра знала слабости української кооперації з минувшини, спершу легковажила собі роботу української інтелігенції, яка, не можучи дістати державної служби, пішла робити на село. Та згодом, і то в недовгім уже часі, польський уряд і суспільство побачили, що без огляду на страшні труднощі, українська кооперація таки добилася поважних успіхів.

Із смішно низьких ощадностей по 1 злотому на місяць зложено великі ощадности, що вже могли стати основою для сільського кредиту. Консумційна кооперація, що до війни показалася слабою, тепер розвинулася, не дивлячися на конкуренцію й підпору для конкурентів зі сторони уряду. Найкраще з усього розвинулася молочарська кооперація. Без допомоги уряду, ба навіть при активнім спротиві уряду, українське молочарство розвинулося вище польського та не тільки захоплювало ринок внутрішній, але й добувало собі признання поза границями.

Смішні фантасти стають небезпечними фанатиками.

Побачивши ті успіхи, польський уряд і суспільність ударили на тривогу. Не стало вже в польських газетах старих насмішок над українськими кооперативами, то на їх місце прийшли лайки, посуджування, плямування. Українські кооператори вже не були смішними авантурниками, що взялися за неможливе до сповнення, фантастичне діло, але заговірниками, які взялися зломати силу Польщі та польського народу на економічному полі. Як довго українські кооператори не могли виказатися ніякими успіхами, так довго вони були смішними людьми. Як тільки показалися перші успіхи української кооперації, які давали підставу надіятися дальших успіхів, сейчас польська суспільність стала штовхати польську кооперацію дати належний відпір українським кооператорам. Здавалося, що конкуренція піде легко, бо проти української кооперації стане не сама тільки польська кооперація, але й уся сила польського уряду, з грішми, урядничим апаратом, переслідуваннями Українців та фаворитуванням Поляків.

І знову за короткий час Поляки побачили, що вони перечислилися. Не маючи підмоги уряду, українські люди мусіли знайти в собі більше внутрішньої сили, яка заступила допомогу уряду. Як звичайно, внутрішня сила є більша від сили зовнішньої. Допомога уряду не могла зробити польським кооперативам того, що зробила сила внутрішня, почуття потреби кооперації, потреби розбудови свого економічного життя, й то розбудови власними силами. В Українців був справдішній кооперативний дух, справдішне почуття співпраці.

Розбій на гладкій дорозі.

Побачивши, що внутрішне почуття потреби кооперації більше як заступає піддержку уряду, та що українським кооперативам нема що боятися конкуренції польської кооперації, навіть з допомогою уряду, Поляки пробували одним ударом польської армії й жандармерії знищити те все, що українські кооперації будували роками. Завість Поляків супроти української кооперації була така завзята, що вони не побоялися в мирний час вжити таких способів, які навіть у часі війни були би вважалися дикарськими. Для розвалу української кооперації вжито як покришки закиду, що українські кооператори це українські революціонери; а щоб управдоподібнити цей глупий закид, який уже на своїм лиці носить усі признаки брехні, бо хто як хто, але кооператор, як має робити свою роботу як слід, мусить обмежитися до самої тільки економічної діяльности — польський уряд старався звязати деяких революціонерів з ріжними кооперативами.

Як польський уряд розбивав українські кооперативи в 1930 році, — загально відомо. Це вже стало незатертою картою в історії українського народу.

На щастя українського народу, ця карта української історії стала теж відома широкому світови. Через протести загальної опінії світа Поляки не могли докінчити пацифікації, яку вони почали в 1930 році. Та, не розбивши кооперації способами пацифікації, вони не закинули свого наміру розбити її іншими способами. Вони далі „пацифікують" українську кооперацію, але не способами 1930 року, а новими способами, які таксамо розбивають кооперацію, але не викликують симпатії до розбитих у широкому світі. Війська до цеї нової пацифікації вже не вживають. Розбивають звичайними органами уряду.

Не робиться ніяких спеціяльних наїздів, які звичайно зацікавлюють широкий світ своєю надзвичайністю. Все робиться звичайними способами, дорогою права. Головну ролю в операціях виконують жандармерія й староства.

Новістю в тому є участь судів. Та суди в Польщі в деяких випадках заховували донедавна ще багато зі старої, хоч не ідеальної, але все таки поважної (в порівнанню зі звичайними адміністраційними урядами) безсторонности судів у Росії, Німеччині й Австрії. Через те, що в старій Австрії й Росії признавано засаду незалежности судді від адміністрації, що суспільність вважала обовязком судді виконувати закони, а не оглядатися на політику звичайної адміністрації, то навіть у Польщі суди не все робили по думці політики адміністрації. Навіть у Польщі покривджений у деяких випадках міг знайти охорону в суді. Могла знайти його й українська кооперація, котра могла теж покликатися на гарні закони про ксоперацію, заведені в Польщі.

„Правем і левем".

Щоби покласти кінець такій можливости, щоб українська кооперація не могла вживати польських судів і законів для оборони перед безправством польських адміністраційних урядів, польська влада починає переводити останніми часами послідовно так зване „зесполеньє" судів з адміністрацією. Значить, суди не сміють виступати проти зарядженнь адміністраційних урядів. Коли адміністраційна влада зарядила заборону або замкнення кооперативи без законної причини, то суд не повинен цього зарядження зміняти; коли адміністрація це зробила, то вона мала на це причину — відомо, політичну причину, яку суд не конче повинен знати, але яку він повинен конче респектувати.

„Зесполеня" не доконується в законний спосіб, себто через ухвалення відповідних законів польським соймом. Колиб це зробили, то требаб ухвалити закони, які знову могли би зробити Польщі негарне імя за границею, передовсім у кругах кооператорів. Отже польський уряд далі лишає всі закони про кооперацію в обовязуючій силі, а свою ціль осягає через натиск на судейську незалежність. Старих суддів, що навчилися в Росії, Австрії чи Німеччині засади судейської незалежности, щораз більше усувається, а на їх місце встановлюється правильно нових, звичайно молодих, суддів, пересяклих противними ідеями. Це загорілі люди з партії санацій, які й судейської власти не бояться вживати для попирання політики уряду. В цей спосіб у післяпацифікаційних часах польський суд і польська адміністрація — це дві руки, які роблять одну й тусаму роботу. Супроти Українців це робота нищення українського народу. Супроти української кооперації це робота розбивання українського кооперативного дорібку.

З огляду на те, що закони про кооперацію ще далі існують, свою роботу робить уряд та суд проти закона. Закон обходять, або ломлять. Ломлять його тепер уже не тільки адміністраційні уряди, але й самі польські суди, хоч вони є органами, спеціяльно покликаними для піддержування законів. Росте через те в Польщі почуття беззаконства. Иде воно вже не тільки від хуліганських суспільних організацій, від війська, жандармерії чи інших адміністраційних органів, але й від самих судів. Чим може закінчитися такий цинізм, знаємо з історії народів, які нищили в своїх державах почування права, в тому числі з долі історичної Польщі. Бачимо тут перед собою нарід, який з люти та з сусідської зависти для знищення сусіда поклав на карту все: своє власне добро, своє власне імя; навіть своє власне безпеченство.

Хто руйнує, — по тім зостанеться руїна.
А руїнник поляг, — проминає година —
І руїна сумна вже зника в бурянах,
А лихеє імя розлетілось мов прах.
Хто будує, — лиша по собі будування
На потребу людям і на добре вживання:
В тій будівлі людське покоління зросте,
І творцеве імя йому буде святе.

Б. Грінченко.

В. Яргорин.

ВІДВОЙОВАНЕ МІСТО

(Історичне оповідання).

(16)

— Я був ним — відповів ротмістр, не знаючи, як пояснити собі мягкий звук її слів. — Я був вашим приятелем. Ви не могли не помітити сего. Та ви за те платили мені холодом і наругою. А тепер ви ховаєте у вашій хаті...

Ротмістр соромився сказати, що вона ховає свого коханка, бо се було би неначе так, що він плаксиво жалується; кромі того коханок не давав йому права трусу. Він сказав те, чого ще не думав:

— Ви в своїй хаті ховаєте ворога отчизни, бунтівника і шпіона. Прошу двері відчинити, бо мої жовніри мають приказ вдертися до хати силою. Тоді я не ручу за те, що з хатою, і... що... з вами станеться. Жовнір ласий на дівочу красу. Спасти може вас тільки той шпіон, коли мої жовніри будуть могли повісити його перед вашими вікнами!

— Чи ви знаєте, хто він? — Софія знов шепнула так тихо, що вчути міг лиш один ротмістр.

— Знаю! То один з бунтівників і шпіон.

Дівчина ще більше вихилилася і шепнула до самого вуха ротмістра:

— То не козак. То мій брат. Тепер погубіть його, як ви годні зробити се. Погубіть його, як ви завзялися втратити мене!

Шидзінецький вдурів, стуманів. Хвилю бовванів перед вікном і нарешті спитав:

— Брат?

— Не так голосно! — дівчина шепнула, — щоби не почули ваші люди.

— То брат? Справді брат? — ротмістр питав вже також шепотом.

В його очах дівчина була тепер цілком оправдана. Вона не ховала ні шпіона, ні свого коханка. Вона лиш його одного любить, ротмістр думав, бо сказала, що як він погубить її брата, то втратить її саму. Він промовив з докором:

— Чомуж ти, Софійко, не сказала мені сего тоді, коли я першим раз добивався до вас?! Не було би сего клопоту. Щож я тепер зроблю? Мої люди знають, що я сюди прийшов по шпіона. Скажи, що мені діяти?

— Відійти відси спокійно, кажучи людям, що мусиш щось зарапортувати. Потому знов прийдіть сюди трусити. До тої пори мій брат вже буде за Оршином.

— Так не можна, серце, бо мої люди забогато знають. До одного з них він стріляв. Хлопці знають, що він ще в хаті. Мусиш бодай мене на хвилину впустити до хати. Потому посвідчу, що я сам бачив його і доглянувся, що то не ворог... Ні! І так не можна. Один мій райтар, Куба Фук, пізнав його. Як не дістане лару злотих, то виявить тайну. Та я при собі не маю грошей, щоби йому затулити пельку.

— То поступи до нас — дівчина сказала й не надумуючися. — Дам вам не пару, а кількадесять злотих. Для такого райтара, то маєток.

Софія хотіла таким способом підкупити також ротмістра. Вона знала, що бідному Фукови ротмістр дасть золотого або два і решту сховає собі. Вона добре думала, бо ротмістрови аж очи засвітилися. Від вікна відступив, бо Софія віконницю притягла до себе. Патрулі ротмістр приказав відступити троха на бік і дожидати його. Двері відчинилися і він увійшов у хату. В сінях дожидала його Софія.

Не знаючи, чи вже може позволити собі обіймити її, він тільки промовив:

— Моя люба Софійко! Коби ти знала, який я тепер щасливий і як я тобі хочу помогти, хоч тим я можу напитати собі великої біди. Я сам тепер у великій небезпеці. Зате маю право надіятися...

Дівчина вхопила його за руку, потягнула за собою у світлицю і, смішючися, казала:

— Про все те буде пора поналакати завтра. Ми вміємо бути вдячні. Тепер треба нам як найскорше затулити пельку вашому... Як ви казали?

— Кубі Фукови... Як міг ваш брат ризикувати...

— Ми дуже давно не бачилися. Хоч він не козак, то його насилу взяли до війська. Він втік від них. До батьківського дому вернувся потайно, бо не знав, чи йому повірите. Тепер такі часи, що ніхто нікому не вірить.

Коли ротмістр пригадав собі ранішну пригоду, то погадав, що на такого збігця з війська противника, його наскок був троха засильний. Що дівчина так бреше, Шидзінецький не дивувався, бож то її брат і вона хотіла за всяку ціну спасти його.

— Чорт його бери! — ротмістр подумав. — Нехай спасається, коби тільки за те я дістав його сестру... Очевидно, з її маєтком...

Софія не мала часу сказати мамі, який її на борзі вигаданий плян, отже Середичева як дурна стояла, дивилася на них і слухала, що вони плетуть. Всего того не розуміла. Зрозуміла тільки ріщучу заяву доньки, що вона зараз мусить мати пятьдесять червінців. Середичева не сумнівалася, що тих пятьдесять червінців ротмістр зажадав для себе, як окуп за козака. Втішилася, що Шидзінецький взагалі згодився пустити Павла за окупом і побігла по гроші до скритки аж в третій кімнаті.

Коли се ділося в хаті, Воловецький ходив по подвірю і зазирав до всіх кутів, щоби знайти дорогу на волю. Тут дороги не знайшов, бо подвіря і маленький огородчик були від світа відгороджені муром, якого без драбини не перескочив би. Козак став жалувати, що так легкодушно і цілком непотрібно вліз в кігті чорта. Тепер він бачив, що треба буде: або здатися і згинути ганебною смертю, або пробувати пробоєм. Провірив, чи пістоля готова до стрілу і пустився назад до хати.

В хаті Середичева принесла гроші і висипала їх на стіл. Ротмістр сумовіто порахував, всипав у кишеню, подякував і каже:

— Мої жовніри зараз відійдуть і ваш син, паніматко, буде вільний. Тільки він мусить місто зараз покинути і більше сюди не зазирати... Коли ми оба тут — ротмістр звернувся до Софії — себто твій брат і твій суджений, то чудно було би, як би ми розійшлися й не бачучи себе. Я ще хочу побачити того твого брата, стиснути йому руку і пожелати йому щасливої дороги. Потому, як з твоїм братом нехай зараз вийде з хати і втікає.

Софія хвилю надумувалася, бо не знала, що робити. Погадавши, що як не покаже йому того будьто би брата, то знов розбудить підозріння ротмістра, вийшла і з братом зійшлася в сінях. Павло ішов зі свиткою на опашки і з пістолею в руці. Шепнула йому до вуха пару слів і він, усміхнувшися, всунув пістолю за пояс.

Ротмістр не сумнівався, що побачить брата Софії.

— То пусте, — він думав, — що той її брат є ворогом Польщі. Як він брат моєї коханої, то я можу йому се простити. Моя совість буде чиста, бож я ділаю під моральним примусом.

Двері відчинилися і Софія увійшла з Павлом.

— Пане ротмістр! — Павло промовив, приступаючи до Шидзінецького. — Мені дуже прикро, що ми зійшлися як вороги. Та Бог так дав, що будемо одною родиною...

Ротмістр, котрий хвилю глядів на козака з жахом, широко розплющеними очима, крикнув:

— Павло Воловецький! Сотенний осаул лівобічного полку!

Ротмістр звернувся до зареволі з жаху Софії і, спитав:

— То твій брат? Воловецький, рідний брат Середичівної?

Коли Софія не відповідала, він крикнув:

— Ти суко! Тяжко відпокутуєш той мерзений обман. Твій коханок повинне перед твоїм вікном!

— Пане ротмістр! — промовив Павло. — То хіба троха подібний до мене той якийсь ваш осаул Воловецький. Я все був і є Дамяном Середичем.

— Твоя память така коротка, собако? — ротмістр спитав злісно. — Ти вже забув, як то було тому три місяці коло Кременчука? Після бою на побоєвищи між нами і вами лежала велика сила вашого і нашого трупа, ваших і наших ранених. Обі сторони згодилися на добу розему, щоби поховати побитих і забрати ранених. Ти був з тими лівобічними козаками, що прийшли до нашого табору сторгувати, списати і підписати розем. Я тоді з моїми людьми стояв коло того шатра, в котрім той розем роблено. Тебе я добре бачив і добре затямив собі... Не хочу моїх жовнірів кликати до хати... Софіє, відчини двері!

Софія поблідла як те полотно. Урвалась остання надія. Хоч би Павло вихопився з хати і пустився втікати, то його досягли би кулі стоячих на вулиці райтарів. В тій розпуці прийшла їй до голови шалена думка.

Ротмістр стояв між дверми і Софією. Щоби приступити до дверей, Софія мусіла пройти попри ротмістра. Приступила до нього і спитала:

— Ти гадаєш, що я люблю тебе?

— Гадино! — зашипів ротмістр.

Софія наглим рухом обійняла його лівою рукою за шию і крепко пригорнула до себе. Правою рукою вихопила його пістолю, відскочила зо три кроки взад і цілячи в його груди, крикнула:

(Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

КРУКИ КРЯКАЮТЬ.

Усякий знає, коли круки крячуть. Та не знайдете нікого, хто добре слово сказав би про круків, які лише лихо віщують. Бо вони тоді починають своє крякання, як почують, що десь стервом засмерділо, що десь чути кров людську. Й крякають вони лише тому, що почувають радість, що ось тепер приходить їх бенкет. На невдачах другого вони бенкетують, але коли кругом є успіхи й перемога, тоді вони мовчать, поховавшись на гиллях дерев.

Отакі круки загніздилися й у нас серед Українців. Вони роками крякають при кождій невдачі свого народу, при кождій невдачі, котра неминучо трапляється завжди там, де є боротьба, де є жива праця й реальне діло, а не лише балачки, писанина й заповідження „великих діл", до яких очевидно ніколи не приступається.

Круки крякають також і перед великою бурею з переляку, сподіваючися, що вона їх змете, закрутить у свій вир віковий і обскубаними пустить по світі, якщо не знищить їх зовсім. От тепер крякають круки, нарікаючи на „Свободу", на тих, що своє діло роблять без грімких слів і заповідей. Круки хочуть дати українському народови таку рецепту визвольної боротьби, яка без невдач приведе його до визволення.

Та рецепта є їх руїною, бо вони, як круки, почувають себе добре тільки там, де є руїна й смерть. Лише на мертвому полі побоєвища їх сила й лише їх там чути. Коли йде бій, то круків там нема.

ТЕБЕ БЮТЬ, А ТИ МОВЧИ.

Отаке можна сказати, коли послухаєш московських посіпаків, що лижуть „лапоть" Сталіна. Як тільки зявиться новинка в пресі про репресії Москви проти Українців, так оті лизуни негайно й заводять свою комуністичну „ектенію", що, мовляв, це все неправда й брехня. Що значить для тих комуністичних піддячих українського роду, коли навіть комуністична московська преса розписується про боротьбу з ріжними „вредітелями" на Україні, про „націоналістичні ухили" комуністів на Україні!?

Все неправда й брехня, кажуть вони. Все те не на руку піддячим, які в своїй загорілости бють поклони червоному папі й хочуть, щоб з ними й всі Українці кланялись імперіялістичній Москві з її „красним" Кремлем. Шкода, що розстріляних українських діячів комуністичні владики не можуть воскресити, щоб доказати „брехню жовто-блакитної преси". Навіть не можуть вони хоч би в кіні показати, разом з „успіхами пятилітки", як працюють у Києві, чи деінде на Україні, українські вчені, котрих большевики запроторили по старій царській рецепті „туди, де козам роги виправляють", або „де Макар телят пасе".

вати оті вовчі клеваки.

БРУДНИМИ ЧОБОТАМИ ЛІЗУТЬ У ДУШУ.

Польське студентство, молодь, що в кождій державі й народі, крім Польщі, завжди визначається своїм лібералізмом та ідейністю, влаштувало в столиці Західньої України, в праукраїнськім Львові, віче проти Українців. Ляцька студентська гайдучня розперезалася й, залізши в душу українського народу, топчеться в ній, показуючи свою „культуру", „ідейність" та „поступовість".

Не тяжко уявити собі, які то польські діячі виростуть з цієї молоді і яких ще катів з них дочекається українська земля під Польщею, колиб ця земля лишалася далі в своєму поневоленому стані. Ляцькі цуценята вже показують свої вовчі зуби в самому серці Західньої Української Землі. З цього ми повинні зробити відповідні висновки й помогти своїм братам завчасу повибивати оті вовчі ікли.

КОГО ДУРЯТЬ?

У Женеві зібралися представники ріжних держав для розмов про „обмеження зброєння". Зібрались імперіялісти-переможці й переможені, примусові пацифісти. Говорять про обмеження зброєння й про обеззброєння, а надії думають лише про те, як обдурити інших і дешевшим коштом затримати в своїх руках мілітарну перевагу.

Переможці лише й думають про те, як закріпити за собою наслідки своєї перемоги, а переможені думають про те, як вивернутися так, щоб зреванжуватися переможцям і привернути собі знову те, що по війні стратили. Велика й газардова гра грається тепер у Женеві. Скінчиться вона напевно розгравкою, бо годі сподіватися, щоб такі грачі, як Франція та її васалі згодилися щось скинути зі своїх козирів. Отак грають лише для заспокоєння своєї совісти та для замилювання очей тим, що чуються покривдженими й поневоленими.

Про обмеження зброєння можна би говорити лише тоді, якби були полагоджені всі територіяльні, міжнародні, політичні та економічні несправедливости, які Велика Війна лишила світови.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 14 лютого. Кождий член повинен явитися, бо є важні справи до полагодження. Заявляється довгуючим членам, що коли не вирівнають своїх вкладок сего місяця найдальше до 15-го, то безуслівно будуть суспендовані. Коли можуть реґулярно платити бідні вдови, то можуть і ті, що мають звідки. — Т. Малик, А. Гарасим, Микола Ю. Сеник.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. Тов. ім. Івана Франка, від. 93, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14 лютого, точно в годині 1.30 пополудни, в гали Товариства. Є важні справи до полагодження, тому обовязком є кождого члена бути на зборах. — Павло оМторний, предс.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє всіх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 14 лютого, в в годині 1-шій пополудни, в гали Українського Народного Дому. Проситься прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Пригадується довгуючим, щоби вирівнали свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Осип Запоточний, рек. секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 14 лютого, в домі Набожинського. Уряд просить кождого члена прийти і свою належитість виповнити. — Василь Возьний, предс.; Микола Лісний, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ

Дня 1 лютого помер **Теодор Шевчук**, член Товариства „Дністер", від. 310 У. Н. Союза. Похорон відбувся дня 3 лютого. Покійного відпровадили до церкви і на цвинтар члени Тов. „Дністер" і приятелі та знакомі. Оставив жінку Ксеню і двох синів: Богдана і Ярослава.

Походив з села Кошляки, пов. Збараж, Західня Україна.

Передчасна смерть забрала нам щирого члена нашої орґанізації й доброго сина рідної землі.

Хай земля йому буде пером!

Дмитро Баґрій, секр.,
Бруклин, Н. Й.

Дня 3 лютого помер **Олекса Смолило**, член Братства св. Петра і Павла, від. 102 У. Н. Союза.

Покійний походив з села Тучили, повіт Ярослав, Галичина. До У. Н. Союза і Братства вступив 30 червня 1915 р.

Бл. п. Олекса Смолило був добрим Українцем і Союзовцем. Цікавився У. Н. Союзом і був кілька років відділовим урядником.

Покійний перележав 5 місяців у шпиталю. Члени Братства відвідували Покійного, а Братство помагало жінці. Оставив жінку і петро дітей.

Похорон відбувся дня 6 лютого при здвизі членів Братства й знакомих та рідні.

Вічна йому память!

Микола Бусько, секр.,
Клівленд, О.

ЧИ ЛЮДИНА МУСИТЬ СПАТИ?

В часописах читали ми, що в Будапешті живе один урядовець, який від 1915 р. не спить. Зветься він Павло Керн і на війні був ранений в голову, при чому куля нарушила йому мозок. Рана згоїлась, але у висліді Керн перестав спати. Він не знає, що робити з ночами. Коли інші кладуться спати, Керн почувається зовсім добре й не чує ніякої втоми. З конечности переводить ночі в каварнях, ріжних нічних льокалях, або працює дома — рано миється і неначе по добре виспаній ночі йде до праці. Лікарі вже кілька разів переводжували на Керні подрібні досліди, але нічого не могли ствердити. Керн зовсім не мучиться, постійно добре виглядає, є здоровий і ум має завжди притомний і бистрий.

Сути сну дотепер не знаємо.

Загально думають, що сон є конечністю і що підчас сну відпочиває як ум так і тіло. Наука створила навіть теорію, що підчас цілоденної праці нагромаджуються в крові якісь тільця втоми і виснаження, які відтак заломочують мозок і виключають сон. Але ця теорія довго не вдержалася, бо доказано, що люди засипляють не втомлені. Крім цього медицина стверджує ряд випадків т. зв. частинного сну, коли то окремо спить тіло, а окремо мозкові осередки. Такі випадки завважено при деяких недугах. Недужий є часто притомний, а не може рухатися. Тіло його знаходиться в стані сну. Або знову навпаки — недужий спить, але виконує рухи, а навіть працює. Це діється також і у випадках сомнамбулізму, коли то мозок спить, а тіло працює.

Є також теорії, що сон має звязок зі зміною дня і ночі. В мозку людини є спеціяльний реґулятор, який спроваджує сон і його реґулює. Бо дуже рідко трапляється, щоби всі органи людського тіла рівночасно спали. Врешті серце й віддиховий апарат людини ніколи не відпочивають.

Осередок сну знаходиться з одній частині мозку, бо напр. американські лікарі зуміли шляхом операції або вживанням відповідних ліків осягнути цілковиту безсонність.

І тепер заходить питання: чи сон є потрібний людині? Медицина твердить, що в людському організмі підчас сну наступають переміни, конечні для нормального життя організму. Тимчасом приклад Керна доказує, що людина може жити без сну. Значить, у випадку знищення або ушкодження мозкового осередка сну його функції перебирає якийсь інший орган і виповнює їх зовсім добре. І хто знає, чи в майбутности люди не будуть оперувати собі залізи сну, щоби не тратити половини життя на сон, який є зайвий і без якого можна зовсім добре жити.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З ЖІНОЧОГО РУХУ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На нарадах українського жіноцтва в Америці рішено скликати Жіночий Зізд.

Заходом та з почину Союза Українок Америки відбулися дня 31 січня ц. р. в Народнім Домі, 217 Іст 6 улиця в Ню Йорку, наради делегаток українських жіночих організацій в справі Конгресу Українського Жіноцтва в Злучених Державах.

В цих нарадах взяло участь понад 70 делегаток, які репрезентували слідуючі товариства:

Відділи Союза Українок: Джемейка, Л. Ай., Честер, Па., Бруклин, Н. Й., Бейон, Н. Дж.; Жіночий Відділ Демократичного Клюбу в Ню Йорку, Жіноча Громада в Ню Йорку та не-члени С. У. А., як Жіноча Громада з Перт Амбой, Н. Дж., Тов. Горожанок з Филаделфії, Па., Жіночий Відділ Демократичного Клюбу з Джерзі Сіти, Н. Дж., та Тов. ім. Ольги Басарабової в Ньюарк, Н. Дж.

Наради відкрила голова Союза Українок, п. Олена Лотоцька, повитала присутних та покликала на секретарку зборів п. Кмець з Йонкерс, Н. Й. З черги виголосила вона реферат про потребу, ціль та спосіб скликання наміреного конґресу. Потреба скликання конґресу українського жіноцтва в Америці давалася відчувати вже від кількох літ, говорила референтка, а зріст свідомости та чимраз більша участь жіноцтва в українськім народнім життю викликують конечну потребу скликання конґресу. Його ціллю буде оживити український жіночий рух в Америці, притягнути вже істнуючі жіночі організації до співпраці, викликати творення нових організацій, де їх ще нема, обговорити плян праці і участь українського жіноцтва у вихованню в українськім дусі українського молодого покоління в Америці, та участь українського жіноцтва у допомозі визвольній боротьбі українського народу, а позатим придумати способи, як молоде українське жіноцтво в Америці втягнути в український жіночий рух і т. д. На конґрес прибуде як делеґатка українського жіноцтва в Европі пані Мілена Рудницька, українська посолка у варшавськім соймі, яка виголосить на конґресі реферат. В програму конґресу повинні ввійти також реферати: вплив і участь українського жіноцтва в існуючих запомогових організаціях (яких по найновішому обчисленню є коло 35 процент), становище жінки як робітниці у фабриці та в інших заняттях, українська жінка в Америці і народне мистецтво, українська жінка в Америці у визвольній боротьбі свого народу і т. д.

Над поставленими питаннями вивязалась оживлена дискусія. Пані Клапко з Филаделфії підперла живо думку конґресу і наміченої програми, підчеркуючи його вагу для скріплення українського духа в родинах і в підростаючої молодіжи. Панна Піщак з Ню Йорку прилучилась до думки п. Клапко, зазначуючи вагу українського жіночого руху в Америці в історії визвольної боротьби. Пані Мельничук з Джемейки підчеркнула потребу притягнення молодого українського жіноцтва, тут вихованого, до українського руху, щоби при його допомозі поширити через Американців зацікавлення Україною. Пані Баран з Бруклина піднесла значіння наміреного конґресу для притягнення ширших кругів українського жіноцтва в Америці до народньої праці. Пані Кмець з Йонкерс піддала думку установлення постійної української репрезентації, чи бюра у Вашингтоні для зазначення істновання українського нації та для цілей пропаганди. — На думку пані Дембицької з Перт Амбой конґрес цей повинен покласти натиск на участь усього українського жіноцтва в визвольній боротьбі України.

Панна К. Шутаківна поставила слідуюче внесення: **Нарада делегаток товариств та відділів Союза Українок Америки, зібрана в Ню Йорку дня 31 січня ц. р., згідно з § 18 статута цього Союза Українок Америки, рішає отсим скликати конґрес усього українського жіноцтва в Америці, який має відбутися в Ню Йорку в днях 28, 29 і 30 травня 1932, а на котрий то конґрес запрошується усі відділи С. У. А. та всі інші українські жіночі товариства Злучених Держав.**

Внесення це, підперте панею Клапко, було принято одноголосно.

В дальшій дискусії забирали ще голос пані: Яремова, Гупало, Ошуст, Бобяк, Петренко, почім принято слідуючі виконавчі ухвали:

1) Участь у конґресі Українського Жіноцтва в Америці з повним правом голосовання можуть взяти всі вже істнуючі відділи і ці жіночі товариства, які стануть відділами Союза Українок Америки що найменше два місяці до конґресу.

2) Інші жіночі організації будуть участвувати в конґресі з повним правом в нарадах та дискусії, одначе без права рішаючого голосу.

3) Повновласти делеґаток на конґрес мають бути виставлені або висилаючими їх відділами чи організаціями, або головною управою Союза Українок Америки.

4) Не кладеться ніякого обмеження числу делеґаток з відділів, одначе один відділ не може мати більше як пять рішаючих голосів на конґресі.

На внесення панни Піщак рішено, що кошти дороги і побуту пані Мілени Рудницької, делеґатки з Европи, мають покрити всі українські жіночі організації, беручі участь у конґресі, з відповідним розмером. Кошти ці означено на $500.00 (пятьсот долярів).

Всі ці внесення принято одноголосно.

Вкінці вибрано комітет для переведення конґресу в життя. До нього ввійшли пані: Яремова, Латишевська, Мулик, Дроздик, Хомів, Баран, Мельничук, Мацйовська, Анастасія і Естел Вагнер, Тесля, Кмець, Петренко, Піщак, Янкович, Ленчук, Дечек, Гупалова, Ощук, Мандзій і Оля Мелещук.

Предсідателька Союза Українок Америки має в найближчих днях скликати цей комітет і уряд С. У. А. на наради в ціли розділу праці та поробления практичних заходів для уладження конґресу.

На тім ці важні наради закінчено відспіванням гимну „Ще не вмерла Україна". Зібрані делеґатки розходились у піднесенім настрою та вірі, що задуманий конґрес буде історичною подією в руху українського жіноцтва Америки.

А. Кмець, секретарка нарад.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Звіт Центрального Комітету Українських Народніх Організацій міста Ню Йорку.

Дня 5-го лютого ц. р. відбулися загальні збори Центрального Комітету Українських Народніх Організацій міста Ню Йорку зі слідуючим порядком нарад:

1) Звіт Управи, 2) Дебата над звітом, 3) Висота вкладки, 4) Вибір управи.

Голова Центрального Комітету, д-р А. Борак, подав у свому звіті, що праця Центрального Комітету велася згідно з постановою статута.

Перш усього звернемо увагу на організаційне життя Нюйорської Громади, котре було від кількох літ зовсім розбите. Початковими трудношами в реорганізаційній роботі Центрального Комітету була зневіра, спричинена неділяльністю попередної подібної організації, і ся зневіра була головною причиною того, що в перших початках не всі організації ввійшли в склад Центрального Комітету. Сим Центральний Комітет не зражувався, а прямував до мети, і вже в першім році його діяльности осягнув наглядні зміни. Зліквідовано фракції, котрих тертя спиняло всяку корисну працю і причинялося до щораз більшого занепаду. Відновлено один Національний Фронт, на котрого сторожи став Центральний Комітет. В організаційному життю Нюйорської Громади запанував взірцевий порядок.

Пропаганда серед чужинців.

По переведенню реорганізації Центральний Комітет звернувся до пропаганди серед чужинців. Навязано тісні зносини з Литовцями і Центральний Комітет взяв участь в литовсько-українськім протестаційнім вічу проти Польщі й вислано телеграму до Ліги Націй в справі „пацифікації". Зорганізовано Українську Радіову Годину, котру по кількох виступах перервано з огляду на літну пору, а призначені фонди вжито на закупно книжкок „Поліш Атроситіс ін Юкрайн". Центральний Комітет уважав висилку них книжок до визначніших осіб американського світа кориснішою пропагандою ніж радіова година в літну пору. З мотивів пропагандивних уряджено виступ Українського Трія в Тавн Гол. Був це перший виступ української пісні і музики на Бродвею, влаштований заходами Нюйорської Громади. Центральний Комітет брав також участь через делеґацію в „Ветеранс Патріотік Перейд" першого травня.

Поміч безробітним.

З огляду на безробіття Центральний Комітет бажав прийти з помічю тим, котрих засоби вже вичерпалися, будьто готівкою або вишуканням праці. В тій ціли покликано до життя „Комітет Допомоги Безробітним". По вміщеню першого допису в цій справі в „Свободі" показалося, що український загал віднісся до цеї справи неприхильно. Допомоговий Комітет, бачучи, що допомогову акцію взяло місто виключно в свої руки, що українське громадянство ставиться до цього байдужно, та що через те нема ніякого вигляду на зискання підмоги, змушений був припинити свою таку благородну акцію.

Народні свята.

Заходом Центрального Комітету святковано три народні свята, а це: Свято Злуки, роковини Тараса Шевченка й Української Державности. Чистий дохід з цих свят в сумі $323.63, вислано до краю через „Обєднання" на призначені цілі.

Дві забави.

Влаштовано дві забави, одну на дохід радіової години, а другу на покриття видатків Цетрального Комітету. Обі забави не принесли бажаного успіху.

Ювилей 50-літної діяльности „Рідної Школи".

Центральний Комітет занявся влаштуванням 50-літного ювилею „Рідної Школи" і перепровадив збірку жертв, котру вислав до краю через „Обєднання".

По вичерпанню звіту управи розвинулася дебата над звітом. Сама дебата була оживлена і поважна. Ті, що забирали слово підчеркували щиру і хосенну працю управи і були з неї задоволені, бо, беручи під розвагу стан Нюйорської Громади в часі організування Центрального Комітету, показалося, що праця управи була дійсно видатна. Звіт управи принято в цілости з висловом повного довіря управі.

Збори рішили одноголосно, щоби членська вкладка організацій зістала тасама, що й у минулім році, то є $10.00. Багато організацій, котрі доте не були членами Центрального Комітету, зголосили своє приступлення. Настрій, який панував на салі, дав наглядний доказ, що Центральний Комітет за той короткий час здобув собі загальну симпатію і пошану, що дає повну запоруку на ще ліпші успіхи в майбутньому.

Вибір Управи.

До управи ввійшли майже тісамі особи, що були досі, а це: д-р Андрій Борак, голова; Н. Новак і М. Близнак, заступники голови; Евген Скоцко, писар рек.; Ів. Галичин, писар фін.; Ів. Тураш, скарбник. Контрольна Комісія: Ев. Дриґінда, Андрій Дубас і М. Ґуцалюк.

Управа Центрального Комітету Укр. Народніх Організацій міста Ню Йорку.

РІЖНИЙ УЖИТОК УЛЬТРА-ФІОЛЕТНИХ ПРОМІНІВ.

В який спосіб промисл покористується новітніми науковими винаходами, це видно найліпше з широкого промислового вжитку ультра-фіолетних промінів. Наприклад, багато фабрик поживи вживають тепер ультрафіолетних промінів до поліпшення своїх продуктів. Ці проміні використують деякі пекарі до такого старого харчового продукту як хліб. Крім того ультра-фіолетні проміні мають приміщення в багатьох інших виробах. У найновіших часах уживають їх до виявлення поправок у мальовилах старих художників і до інших галузей красних штук.

Уживають тих промінів і при виробі цигареток. Процес праження, вживаний фабрикантами Локі Страйк, має в собі також ультра-фіолетні проміні. До виробу Локі Страйк вибирається найліпші роди тютюну, сказатиб „саму сметанку". Алеж і найніжніші тютюнові листки мають у собі з природи певні складники, які подражнюють горло і викликують кашель. Цих „драпачів" Локі Страйк не мають, бо фабриканти цих цигареток усувають їх з тютюну особлившим способом праження, що заключає в собі між іншим уживання ультрафіолетних промінів. „Драпачі" продають фабрикантам хемічних сполук. Як їх з тютюну викинуть, то очевидно і в цигаретках їх не може бути. Це і є причиною, що Локіс є завше лаґідні на горло.

Не дивота, що багато визначних театральних і кінових артистів дають тим цигареткам першенство. Актори й акторки не можуть позволити собі на драпання в горлі, бож їх дбайливість за свої голоси і горла є найважнішою умовиною сценічного успіху. З тої то причини вони перші звернули увагу на захорону свого горла, яку дає процес праження з уживанням ультра-фіолетних промінів. Локі Страйк це одинокі в світі цигаретки, які захороняють горло способом праження. Часописні оголошення, в яких сценічні й екранові артисти захвалюють Локі Страйк, запевняють, що за ті захвалювання не заплачено нікому ані одного цента.

Фабриканти Локі Страйк уживають цельофану, який є теж одним з найновіших наукових винаходів, до пакування тих цигареток. Нова, зубкована цельофанова пачка задержує свіжість і отвирати її дуже легко, натисненням униз одного вушка і потягненням другого.

Справді можна сказати, що наука стала служницею промислу, а важніші фабриканти добре розуміють, що американська публика вміє цінити якість виробу. З тої то причини вони вживають усяких практичних метод, щоби поліпшити своє виробництво.

(Огол.)

Слухай, Івасю, чому ти все хочеш, щоби бабуся подавала тобі лікарство, а не я?

— Бо бабусина рука трясеться.

ПОДЯКА.

Я нижче підписана складаю щиру подкяу головному урядові У. Н. Союза за таке скоре виплачення мені $1,000 посмертного по моїм чоловікови Миколаєви як також і за запомогу дворазову по $75. Також складаю щиру подяку урядникам і членам від. 183, що виплатили мені з місцевої каси запомогу $192, як також на похорон $100. Длятого я переконалась, що У. Н. Союз є Батьком, котрий помагає і втирає сльози вдовам і сиротам. Моїх двоє дітей, що остались сиротами, вписую до Батька У. Н. Союза в члени молодечого департаменту.

Иосифа Нагорняк,
Бурнсайд, Шикаґо, Ілл.

— Що робить твоя сестра?
— Вона як поезія.
— Чи така романтична?
— Ні, так важко її видати.

—o—

Господиня згори сходів до гостя: — Чи може вам посвітити?

Гість (із темряви): Ні, дякую, бо я вже лежу на землі.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

DOUBTS EUROPE WILL GO TO WAR.

Week Will Decide, Says British Laborite.

"I don't think the European nations will go to war in the East."

That was the opinion voiced by Rennie Smith, former member of the British Parliament, after his address made last night before the United American Ukrainian Organizations in Ukrainian Hall, 849 N. Franklin st.

"But the next seven days will decide just how far the nations will intervene to bring peace," he said.

The Laborite said that the peoples of the world are beginning to realize that "war not only does not settle problems, but brings worse problems in its wake."

He deplored what he called the growth of "jingoistic nationalism" among the militarists of nations. That "jingoistic nationalism" may set nations at each other's throats again, he said.

"Certainly this is a year of Fate," he continued, "because the forces of war and peace are racing neck and neck, and no one really can tell what will happen."

(Record, Philadelphia, Feb. 1, 1932).

—o—

THE POLISH TERROR.

To the Editor of The New Statesman and Nation.

Sir,—Time brings its revenges. The **Morning Post** Warsaw correspondent in its issue of January 14th announces that Mr. Witos, three times Prime Minister of Poland, has been condemned to one-and-a-half year's imprisonment for having in 1930 conspired with others (who have been condemned to longer terms) to overthrow the present Pilsudski regime; he had already spent some months in prison and has appealed against his sentence.

In 1922-23 this Mr. Witos, the Catholic leader of a so-called "Left Bloc," was Prime Minister of a Polish Government that carried out tremendous and brutal "pacification of 'Polish' Ukraine (Eastern Galicia)" in the summer and autumn of 1922. So awful was this forcible pacification that the Catholic Ukrainian Bishops of the Metropolitan Province of Lvov (Lemberg), in conference assembled, issued a detailed appeal to Western Christendom on behalf of their persecuted co-nationals, whose religious services of the Catholic Ukrainian Rite were actually also treatened. Archbishop Szeptycki, the Ukrainian Metropolitan, would also have signed this appeal but for being absent abroad. Of our Catholic weeklies, to their shame, only one, the **Catholic Times**, published this moving manifesto from our Ukrainian fellow-Catholics in what was Eastern Galicia.

From the above it will be seen that the more recent and equally terrible "pacification" of "Polish" Ukraine in the autumn of 1930 was not a new or impossible thing. Pro-Polish writers, like Mr. Hilaire Belloc (a very sudden convert to Polonism) and also other writers to the press on this subject in the earlier months of last year, seemed to doubt even the possibility of the occurence of such terrible events. But as the Polish proverb has it: **Potrzeba nie zna prawa**, i.e., "Necessity knows no law" — in this case, of course, Polish necessity.

"Tournebroche."

(The New Statesman and Nation, January 23, 1932).

—o—

P. T. A. GROUPS IN JOINT MEETING AT SOUTH PLAINFIELD.

Hear Parents Urged to Attend Bicentennial Programs Coming.

SOUTH PLAINFIELD, Feb. 1.—The Parent-Teacher Association of Plainfield and the South Plainfield Teachers' Association held a joint meeting in the Grant School Auditorium on Tuesday evening. Dr. M. L. Lowery, who was to have been the guest speaker, was unable to attend, due to illness.

Miss Lundy, president of the Teachers' Association here, called the meeting to order and extended a most cordial welcome to all. A motion was made and carried dispensing with the minutes and regular order of business for the evening.

The school orchestra, under the direction of Miss Ethel Augustine, music supervisor, opened the program with a selection entitled "Loyal Scouts."

"Clean-up" an amusing little playlet, was admirably presented by a group of Grant School eight grade pupils. An interesting and colorful feature was the presentation of three Ukrainian dances, the first by little Nellie Sharyk of the kindergarten, and the others by Olga Sharyk and her partner John Dorosh, all pupils of the Roosevelt School.

(Plainfield Courier News, February 1, 1932).

— Це може обурити! Василь пройшов попри мене і вдавав, що зовсім мене не бачить.

— Не дивуйся! Він такий короткозорий, що навіть, як спить, потребує окулярів, щоби бачити, що йому сниться.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР. (62)

Альберт Вепер був дуже занепокоєний своєю долею після того, як Муґамбі втік, лишивши його в руках Абісинців. Після втечі Муґамбія Абісинці значно збільшили свій догляд над Вепером. Вони не хотіли вернутися з порожніми руками до свого володаря. Вепер думав про те, що він зможе купити собі волю, коли передасть до рук Абдул Мурака дорогоцінности Опару. Тому він просив, щоб його допустіти на побачення з Мураком.

—o—

Нарешті одного дня Бельґійця допустили до Мурака. Абдул Мурак пронизуючим поглядом дивився на Бельґійця. Коли Мурак почув, що Бельґієць хоче заплатити викуп за своє звільнення, він розреготався: „Ти можеж заплатити хіба своїми діравими штанами та обдертою сорочкою?!" — сміючись казав Мурак. „Послухай мене — говорив Вепер — я можу тобі заплатити такою скількістю золота, що його ледви десятеро людей піднесе".

—o—

„Приобіцяй, що ти мене звільниш, а я поведу твоїх людей туди, де золото заховане", говорив Вепер. Мурак став поважнішим. „А може справді", думав він. „Ну, добре, я обіцяю, що ти будеш вільний, коли там буде золота хоч на пять осіб до несення. А чи далеко воно звідси?" — запитав Мурак. „Треба йти на південь тиждень", відповів Вепер. „Добре, я тебе виряджу з вояками. Але ти памятай, що коли здуриш, то голова злетить з твоїх плечей!"

„Я знаю це й без твого попередження", відповів Вепер. „Завтра ранком ти підеш у дорогу, яка може скінчитися твоїм звільненням, або твоєю смертю", спокійно сказав Мурак. На ранок з табору Абісинців вийшов невеличкий відділ війська, а на чолі його йшов Вепер під охороною двох Абісинців. Невеселі думки роїлися в його голові. „А що, як там уже золота нема?" — думав він. — „А може його вже знайшов хтось інший?"

—o—